

UBBFSEGA
Universitatea Babeș-Bolyai | Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA
AFACERILOR

TEZĂ DE DOCTORAT
REZUMAT

MODALITĂȚI DE ANALIZĂ A ALOCĂRII ȘI UTILIZĂRII
FONDURILOR EUROPENE
ÎN ECONOMIA ROMÂNEASCĂ

Coordonator științific:

Prof.univ.dr. Ioan BĂTRÂNCEA

Doctorand:

Andrada Diana POP

Cluj-Napoca

2020

Cuprins rezumat

Cuprinsul tezei de doctorat	2
Cuvinte cheie	4
Introducere	5
Sinteza capitolelor	6
Concluzii și propuneri	27
Bibliografie	31

Cuprins

Introducere.....	1
CAPITOLUL 1. POLITICA DE COEZIUNE – CADRUL DE REGLEMENTARE AL COMISIEI EUROPENE	6
1.1. Punct de pornire	6
1.2. Bazele cadrului legal	8
1.3. Definirea Politicii de Coeziune	11
1.4. Uniunea Monetară	14
1.5. Extinderea granițelor Uniunii Europene	15
1.6. Criza financiară	18
CAPITOLUL 2. FONDURILE STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA	22
2.1. Programele Operaționale aferente perioadei 2007-2013	22
2.2. Programele Operaționale aferente perioadei 2014-2020	34
2.3. Analiză generală a statusului perioadelor de programare	36
2.4. Studiu de caz: Impactul finanțării europene asupra PIB-ului Statelor Membre (contribuție proprie)	43
CAPITOLUL 3. ANALIZA FINANCIARĂ – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE	54
3.1. Aspecte privind analiza financiară	54
3.2. Definirea diagnosticului financiar	55
3.3. Sursele de informație ale analizei financiare	59
3.4. Metodologia analizei financiare	63
3.5. Procesul analizei financiare	66
3.6. Studiu de caz – influența fondurilor structurale în contextul crizei financiare (contribuție proprie)	68
3.7. Studiu de caz – influența fondurilor structurale asupra contribuțiilor sociale (contribuție proprie)	74
CAPITOLUL 4. ANALIZA COST-BENEFICIU – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE	83
4.1. Definirea conceptului de analiză cost-beneficiu	83
4.2. Principiile analizei cost-beneficiu	83
4.3. Perspectiva Uniunii Europene asupra analizei cost-beneficiu	88

4.4. Studiu de caz – Clasificarea regiunilor de dezvoltare a României în cadrul indicelui de competitivitate regională (contribuție proprie parțială)	90
CAPITOLUL 5. ALTE METODE DE EVALUARE A FONDURILOR STRUCTURALE	103
5.1. Scurtă istorie a evaluării	103
5.2. Evaluarea proiectelor, programelor și a strategiilor	110
5.2.1. Evaluarea unui proiect	110
5.2.2. Evaluarea unui program	111
5.2.3. Evaluarea strategiei	111
5.3. Metodele de evaluare utilizate frecvent	113
5.3.1. Sondajul de opinie	113
5.3.2. Studiul de caz	113
5.3.3. Modele macroeconomice	114
5.3.4. Analiza intrărilor și a ieșirilor	119
5.3.5. Analiza cost-eficacitate	119
5.3.6. Analiza multicriterială	119
5.3.7. Alte metode de evaluare	120
CAPITOLUL 6. ANALIZA IMPACTULUI FINANȚĂRILOR NERAMBUR-SABILE DIN FONDURI EUROPENE ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE – CONTRIBUȚIE PROPRIE	122
6.1. Analiză din perspectivă econometrică a impactului finanțării europene în România	125
6.2. Anchetă pentru evaluarea impactului obiectivelor politicii de coeziune.....	127
CONCLUZII ȘI PROPUNERI	154
Bibliografie	159
Anexe.....	164

Cuvinte cheie

fonduri structurale, rată de absorbție, diagnostic financiar, indice de competitivitate, impactul fondurilor europene, modele macroeconomice, politica de coeziune, regresie liniară

Introducere

Intrarea României în Uniunea Europeană, în 1 ianuarie 2007, a permis țării noastre să adere la valorile unei comunități formate din țări solide cu principii și legislație stabilă. Aderarea la Uniunea Europeană a fost un scop bine determinat al României și nu a fost impus din afară. Principiul potrivit căruia România a decis să adere la Uniunea Europeană este acela că nu există o țară mai bogată sau mai săracă, un stat mai tare sau mai slab. Această regulă a stat la baza acceptării principiilor Uniunii Europene chiar dacă în decursul unui deceniu de la aderare unele țări au resimțit diferit această egalitate.

Rolul Fondurilor Structurale și de Coeziune îl constituie eliminarea diferențelor de dezvoltare dintre statele membre ale Uniunii Europene. Obiectivul principal al acestor fonduri este armonizarea dezvoltării tuturor statelor membre.

Absorbția fondurilor structurale și de coeziune de către fiecare țară are implicații pozitive asupra dezvoltării economice. Este de notorietate faptul că țările europene care au absorbit un volum mare de fonduri au și un ritm crescut al dezvoltării economice.

Semnificativ este faptul că fondurile europene nu sunt destinate beneficiarilor fără bani. Este necesară o cofinanțare din partea beneficiarului pentru a realiza proiectele propuse. În același timp, fondurile europene, se referă la o dezvoltare pe termen mediu și lung și nu reprezintă o situație de urgență. Fondurile europene au ca sursa fonduri publice și sunt destinate dezvoltării țărilor care au aderat la Uniunea Europeană.

La o analiză sumară a utilizării fondurilor europene în perioada 2007-2013, prelungită până în 2016, constatăm că țara noastră nu a exploatat la maxim utilizarea acestor fonduri, sume importante au rămas neutilizate. Dintre cauzele neutilizării acestor fonduri menționăm:

- modul defectuos de întocmire a cererilor de finanțare;
- birocrăția excesivă în evaluarea și analiza cererilor de finanțare;
- experiența în formare a consultanților în elaborarea proiectelor finanțate din fonduri europene.

Au fost constatate bariere în derularea proiectelor finanțate din fonduri nerambursabile. Acestea se referă la durata nejustificat de mare a perioadei de evaluare a proiectelor precum și la solicitarea unor documente care nu sunt implicit necesare derulării proiectului. De cele mai multe ori aceste bariere sunt artificiale și ele pot fi eliminate.

Referitor la perioada de programare curentă, 2014-2020, pe baza analizelor preliminare putem afirma faptul că o mare parte din dificultățile întâmpinate în perioada anterioară cu privire la gestionarea resurselor financiare nerambursabile regăsim în mod frecvente aceleași probleme.

Termenul prelungit în mod nejustificat în care au fost rambursate sumele solicitate de către beneficiarii proiectelor a dus în numeroase cazuri la incapacitatea continuării derulării proiectelor. Beneficiarii nu au avut sursele financiare proprii necesare derulării proiectelor în compensație pentru sumele nerambursate la scadență.

În derularea oricărui proces economic, inclusiv a proiectelor finanțate din fonduri europene, un rol determinant îl are respectarea unui flux de încasări și plăți. Astfel întârzierea încasărilor determină devieri semnificative de la desfășurarea normală a procesului economic. Această situație s-a manifestat în multe cazuri în cadrul finanțărilor europene când beneficiarii au resimțit efectiv un blocaj financiar. Acest blocaj a condus, în unele cazuri, la nefinalizarea proiectului.

Analiza impactului utilizării fondurilor europene asupra profitului realizat de beneficiari este greu de realizat. Nu poate fi cuantificat cu acuratețe efectul utilizării acestor fonduri din cauza faptului că ele sunt utilizate în ansamblul procesului economic al beneficiarilor. Efectul pozitiv al investițiilor finanțate din fonduri nerambursabile poate fi diminuat de către alți factori, precum factorul uman, legislația sau inflația.

Obiectivul general al temei de cercetare este evaluarea impactului finanțării nerambursabile a proiectelor asupra dezvoltării economice a României.

Scopul cercetării este identificarea utilității fondurilor europene asupra dezvoltării economiei românești și elaborarea unor recomandări în vederea creșterii gradului de absorbție a acestor fonduri.

Obiectivele specifice ale cercetării sunt:

- identificarea specificului politicii de coeziune;
- aplicabilitatea politicii de coeziune;
- identificarea rolului agenților economici în sustenabilitatea proiectelor finanțate din fonduri nerambursabile;
- analiza gradului de atragere a resurselor financiare nerambursabile ale UE în țara noastră;
- identificarea impactului utilizării fondurilor europene nerambursabile asupra dezvoltării economice.

Lucrarea de față este structurată șase capitole care se completează cu introducerea, concluziile și bibliografia.

Primul capitol se referă la *Politica de Coeziune*, cadrul de reglementare al Comisiei Europene. În acest capitol am prezentat evoluția politicii de coeziune și necesitatea acesteia. Totodată am trecut în revistă cele mai importante reforme asupra cadrului legal care stă la baza politicii de coeziune, împreună cu viziunea asupra modificărilor din prisma Uniunii Monetare, extinderii granițelor Uniunii Europene și a crizei financiare.

Al doilea capitol prezintă *Fondurile structurale din România*. În acest sens am menționat structura programelor operaționale din perioada 2007-2013 și perioada 2014-2020. De asemenea, am realizat o analiză generală și comparativă asupra performanței acestora. La finalul acestui capitol am prezentat un studiu de caz referitor la impactul finanțării europene asupra produsului intern brut al Statelor Membre.

Capitolul trei, *Analiza financiară, metodă în evaluarea utilizării fondurilor structurale*, propune aspecte teoretice și practice cu privire la modul în care metodologia analizei financiare poate fi aplicată în evaluarea utilizării fondurilor europene. În acest capitol, prezentăm două studii de caz care reflectă influența fondurilor structurale în contextul crizei financiare și asupra contribuțiilor sociale.

În capitolul patru este prezentată *Analiza cost-beneficiu ca metodă de evaluare a utilizării fondurilor structurale*. Temele din acest capitol subliniază principiile analizei

cost-beneficiu. Totodată este menționată și perspectiva Uniunii Europene asupra acestei metode de analiză. Studiul de caz prezentat reflectă clasificarea regiunilor de dezvoltare a României în cadrul indicelui de competitivitate regională.

În capitolul cinci am prezentat *Alte metode de evaluare a fondurilor structurale*. Printre aceste metode propune: sondajul de opinie, studiul de caz, modelele macro-economice, analiza intrărilor și a ieșirilor, analiza cost-eficacitatea, analiza multicriterială, meta evaluarea și panelul de experți.

În capitolul șase, *Analiză a impactului fondurilor structurale și de coeziune asupra economiei din România*, este prezentată cercetarea bazată pe o anchetă în rândul firmelor de consultanță în domeniul finanțării cu fonduri europene cu scopul de a evidenția caracteristicile și relația perioadelor de programare cu dezvoltarea economică a României.

În finalul lucrării am formulat concluzii, propuneri și perspective ale cercetării, care au rezultat în urma cercetării.

Bibliografia cuprinde o listă de cărți care sunt semnificative în domeniul cercetării. De asemenea sunt menționate câteva articole care tratează aspectele conținute în lucrare. Acestea li se adaugă lucrări științifice pe care le-am considerat utile în elaborarea lucrării. Am menționat o serie de site-uri care au furnizat informațiile necesare pentru fundamentarea lucrării.

SINTEZĂ CAP. 1. POLITICA DE COEZIUNE – CADRUL DE REGLEMENTARE AL COMISIEI EUROPENE

Primul capitol trece în revistă punctele cheie în istoricul evoluției Politicii de Coeziune care reglementează Fondurile Structurale și de Coeziune la nivelul Uniunii Europene.

Pornind de la literatura de specialitate, evidențiem, în primul subcapitol, faptul că nevoia elaborării unei politici de coeziune s-a făcut simțită încă din primii ani de la înființarea Uniunii Europene. Diferențele dintre regiunile continentului din punct de vedere politic, economic și social au fost mari și cu un impact semnificativ. Drept dovadă că și azi încercăm să le remediem.

Procesul de reconstrucție a țărilor europene a fost definit ca un proces pe termen lung, prin acțiuni planificate, clar structurate și prin eforturi comune, „*Europa nu va fi construită dintr-odată sau ca urmare a unui plan unic, ci prin realizări concrete care să creeze în primul rând o solidaritate de facto*” (Declarația Schuman, 1950). Viziunea asupra acestei uniunii dintre statele europene prevede încă de la inițiere o fuziune a resurselor naturale, economice-financiare și mai presus de toate a intereselor. Obiective precum libera circulație a cărbunelui și a oțelului, îmbunătățirea nivelului de trai a angajaților din ramurile industriale, aplicarea unui plan de investiții comun, dezvoltarea producției și a exporturilor sunt bazele acordului care va conduce la uniunea statelor europene.

Odată cu uniunea statelor europene sunt evidențiate și dezechilibrele dintre regiuni. Diferențele economice-financiare, sociale, politice și legislative generează necesitatea implicării eforturilor comune de a reduce și în final de a elimina disparitățile dintre state. Obiectivele generale definite inițial evoluează odată cu integrarea altor state europene în Uniune, devenind din ce în ce mai specifice, cu menirea de a răspunde la nevoile actuale.

Politica de coeziune este cadrul formal care tratează aceste obiective pe perioade bine definite și după analiza rezultatelor obținute din acțiuni întreprinse anterior. Deși problema dezechilibrului dintre state a fost identificată și discutată încă din anii 1950,

Politica de Coeziune s-a concretizat abia în anii 1980, redefinindu-se în mod continuu în funcție de scopurile vizate și resursele disponibile. Adicional scopului oficial, Politica de Coeziune a fost deseori folosită în mod informal ca și pârghie în vederea integrărilor suplimentare sau pentru a aprofunda competențele acesteia (Baun și Marek 2014: 5).

Cu scopul de a reduce aceste decalaje au fost înființate primele instrumente structurale: Fondul Social European (FSE), care s-a axat pe crearea de oportunități de angajare, recalificare și Fondul European de Orientare și Garantare în Agricultură (FEOGA), care a fost folosit pentru garantarea achizițiilor și depozitării produselor excedentare, dar și pentru a încuraja exporturile agricole. Amintim, de asemenea, și înființarea Băncii Europene de Investiții (BEI), care avea ca scop finanțarea proiectelor pentru dezvoltarea regiunilor.

În cel de-al doilea subcapitol am considerat esențial să amintim elaborarea Actului Unic European care reprezintă documentul de bază în dezvoltarea Politicii de Coeziune. Tot aici subliniem un alt pas important din istoria politicii și anume Pachetul Delors I care a avut misiunea de a garanta distribuția fondurilor în regiunile care au cu adevărat nevoie de ele. Mai mult decât atât, prin acest pachet se introduce și principiul parteneriatului care pune accent pe o guvernare pe mai multe nivele, care implică colaborarea între participanți colectivi precum comunitățile și părțile interesate precum organizațiile non-guvernamentale. „Principiul parteneriatului” stabilește ca și obiectiv principal colaborare și corelarea eforturilor tuturor partenerilor pentru binele comun. La nivel conceptual această idee este ușor de imaginat, dar practica a demonstrat în unele situații contrariu. Centralizarea condusă prin reglementările Comisiei Europene s-a lovit de individualitatea reglementărilor naționale. Pentru a sprijini atragerea și coordonarea fondurilor structurale s-a recurs la o mai strânsă legătură de comunicare și colaborare între regiuni și Comisia Europeană. Promovarea cazurilor de bună practică și a ideilor inovative au îmbunătățit rata de implementare a fondurilor și managementul financiar.

În continuare am menționat importanța înființării Uniunii Monetare Europene a cărei misiune este să sprijine continuarea procesului de unire economică a popoarelor din Europa. Acestea i se alătură și Fondul de Coeziune care este destinat statelor membre care aveau venitul mediu brut pe locuitor, la nivel național, sub 90 la sută față de media

din Uniunea Europeană. Comisia Europeană susține în publicațiile oficiale că scopul inițiativelor comunitare este să:

- susține cooperarea și rețele transfrontaliere, transnaționale și interregionale;
- sprijine dezvoltarea rurală;
- ofere asistență pentru regiunile ultra-periferice;
- promoveze ocuparea forței de muncă și dezvoltarea resurselor umane;
- ofere suport în gestionarea schimbărilor industriale.

În ultimele subcapitole am marcat inițiativele susținute de Politica de Coeziune în contextul extinderii Uniunii Europene de la finalul anilor 1990, mai exact Interreg III, care promovează cooperarea transfrontalieră, Leader 1, care vizează promovarea dezvoltării rurale, Egal, axat pe combaterea tuturor formelor de discriminare și inegalități, Urban II, care favorizează regenerarea socială și economică a orașelor.

La finalul capitolului, menționăm Strategie 2020 care are efecte și în prezent și care vizează în principal următoarele arii: forța de muncă, cercetarea și dezvoltarea, energia și mediul, educația, incluziunea socială, diminuarea sărăciei.

Cu toate că Politica de Coeziune a evoluat în decursul ultimelor decenii, ca și principii de bază nu au intervenit modificări majore. A fost și rămâne în continuare instrumentul de bază al Uniunii Europene menit să diminueze disparitățile și să sprijine dezvoltarea durabilă și sustenabilă a Statelor Membre din toate punctele de vedere. Pentru 2020 cadru legal a setat o Politică de Coeziune mai orientată către rezultate prin canalizarea eficientă a resurselor, eforturilor și a cheltuielilor.

SINTEZĂ CAP.2. FONDURILE STRUCTURALE ÎN ROMÂNIA

În acest capitol se analizează structura și modul de organizarea a utilizării Fondurilor Structurale și de Coeziune în România. Pentru remarcă evoluția de la o perioadă de programare la alta, am avut în vedere în primul rând programele operaționale dezvoltate în prima perioadă de programare 2007-2013.

Anul 2007 a marcat o nouă etapă în dezvoltarea economică și socială a României, și anume aderarea la Uniunea Europeană. La finalul acestui proces, România a alocat fonduri din partea UE pentru perioada 2007-2013. Această primă etapă de finanțare reprezintă o importantă oportunitate pentru infuzie de capital nerambursabil. Totodată, pune la încercare nivelul abilităților și competențelor la nivel național în ceea ce privesc autoritățile publice, firmele de consultanță, instituțiile financiare și antreprenorii. Această primă perioadă de programare este esențială atât ca și sprijin financiar, cât și ca setarea a direcției pentru perioada de programare 2014-2020.

Direcțiile principale ale programelor operaționale sunt:

- asigurarea sprijinului pentru coordonarea și implementarea fondurilor regionale în România;
- crearea unei administrații publice mai eficiente;
- oferirea unei infrastructuri dezvoltate în mod adecvat, modernă și durabilă;
- îmbunătățirea nivelului de trai și a mediului;
- dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității;
- creșterea productivității societăților românești;
- promovarea echilibrului economic, social și teritorial în regiunile României;
- sprijinirea activităților durabile și de acvacultură care țin cont de conservarea mediului;
- acordarea de suport în aplicarea politicii agricole comune de către statele Uniunii Europene.

Pentru perioada 2014-2020 s-au identificat, în cea mai mare proporție, aceiași misiuni ale programelor operaționale, cu scopul de a continua demersurile inițiate în prima perioadă de programare.

Perioada de programare 2014-2020 nu schimbă scopul fondurilor structurale, ci sunt direcționate spre continuarea pașilor făcuți în perioada de programare anterioară. Din păcate, perioada de programare 2007-2013 a înregistrat un rezultat scăzut în ceea ce privește rata de absorbție a fondurilor nerambursabile și a scos în evidență punctele slabe ale organizării la nivel național. Birocrația excesivă, informarea deficitară a antreprenorilor, competențe și abilități neperformante ale autorităților în domeniu și-au pus amprenta pe startul atragerii de finanțări europene. Pentru a îmbunătății indicele ratei de absorbție, perioada inițială de programare se prelungește cu încă doi ani, până în 2015. Astfel că, programele operaționale pentru perioada 2014-2020 s-au lansat cu întârziere. Remarcăm un interes mai mare pentru cercetare și dezvoltare, tehnologia informației și a comunicațiilor, spațiu și securitate.

Am efectuat o analiză asupra evoluției programelor operaționale din România și am concluzionat faptul că deși sumele alocate nu sunt mari, observăm creșteri semnificative, respectiv de 2,5 ori pentru capacitatea administrativă și 50% pentru asistența tehnică în 2014 comparativ cu 2013. Totodată, ambele perioade de programare au înregistrat o rată de absorbție destul de scăzută pe parcursul intervalului, clasând România pe ultimele locuri dintre țările Uniunii.

Principalele diferențe între cele două etape de finanțare

2007-2013	2014-2020
Cadrul Strategic Național de Referință (FEDR, FC, FSE)	Acordul de Parteneriat (FEDR, FC, FSE, FEADR, FEPAM)
Orientare strategică și de programare - linii directe CE privind coeziunea economică, socială și teritorială, ținând seama de politicile comunitare relevante	Strategia Europa 2020 Document de poziție al serviciilor CE Recomandări specifice de țară
Rezerva de performanță, 3% la latitudinea SM	Rezerva de performanță, 6% , obligatorie

Indicatori de rezultat și realizare imediată (output) stabiliți pe baza unor linii orientative CE (comunicate pe parcursul implementării)	Indicatori comuni stabiliți prin regulamentele de fond: - de output (FEDR, FSE, FC, FEADR) - de rezultat (FSE)
Concentrare tematică - nu	11 Obiective Tematice - alocări financiare condiționate prin regulamentele specifice de fond FEDR / FSE
Priorități / fond	Priorități de investiții/fond/obiectiv tematic
Fără instrumente de dezvoltare teritorială predefinite	ITI CLLD
Fără condiționare financiară	Condiționalități ex-ante

Sursă: Ministerul Fondurilor Europene

În ultimul subcapitolul am efectuat o analiză asupra impactului finanțării europene asupra PIB-ului Statelor Membre. Din revizuirea studiilor de specialitate am concluzionat că rezultatele pe această temă sunt diverse și uneori contradictorii. Acest fapt se datorează utilizării în cercetare a datelor surse multiple și aplicarea de teste diverse. Pentru studiul prezentat am ales regresia liniară ca și metodă de cercetare. Concluzia testării este că impactul nu este semnificativ statistic, deoarece probabilitatea este peste pragul de 10% (probă = 0,8933). Coeficientul fondurilor UE este 0,02014, ceea ce înseamnă că pentru o unitate de creștere a fondurilor UE, PIB-ul va crește cu 0,02014 unități.

SINTEZĂ CAP.3. ANALIZA FINANCIARĂ – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE

În acest capitol, subliniem importanța utilizării analizei financiare în domeniul antreprenorial. Această metodă de evaluare are scopul de a identifica starea unei afaceri la un moment dat în ciclul de viață al acesteia. Din punct de vedere al fondurilor structurale este foarte important să identificăm și să monitorizăm potențiale probleme sau riscuri care pot pune în pericol succesul afacerii.

Ca parte a analizelor economic-financiare, analiza financiară este inclusă în grupul de cercetare cu scop special, care a fost dezvoltat și generat în special în ultimii 20 de ani și continuă să crească. Printre factorii care au impus și au promovat creșterea și avansarea raportării fundamentale menționăm: creșterea firmelor cu acțiuni; o creștere a poziției economice a băncilor și a instituțiilor financiare.

Indiferent de starea financiară, criteriile cheie pentru acordarea de împrumuturi au rămas activele companiei, analizele financiare inițiale efectuate de către deținătorii de întreprinderi cotate public care s-au limitat la verificarea soldurilor financiare adecvate, pentru a garanta rambursarea creditelor emise de către bănci.

În cazul în care maximizarea veniturilor reprezintă o problemă, avantajele contabile nu au fost urmărite, deoarece conceptele economice și contabile aveau oarecum diferite abordările cu privire la profit, iar contabilitatea a dus la rezultate variabile în funcție de tehnicile de evaluare sau depreciere utilizate.

În timp această abordare a demonstrat că este limitată. Astfel, s-a impus extinderea domeniului de aplicare prin integrarea nu doar a datelor financiare, ci și a rezultatelor din analiza înregistrărilor contabile și a informațiilor bursiere. Toate acestea au fost completate de dezvoltarea modelelor de previziune menite să sprijine procesul decizional la nivel de management.

În ultimii ani au existat numeroase motive pentru evoluția cercetării financiare (Willi Brammertz, 2009):

- evoluția economiei în mediul antreprenorial cu direcție spre investiții mari, de impact pe termen lung, care au contribuit la propensiunea consolidării pieței, ceea ce a obligat instituțiile bancare și financiare să dezvolte și să utilizeze tehnici analitice mai complexe pentru a acorda sau a refuza potențiale credite.
- incapacitatea băncilor de a solicita o garanție pentru a acoperii eventuale riscuri de neplată, le-a obligat pe acestea să stabilească evaluări de risc financiar și economic, pentru că lichiditatea nu mai era suficientă pentru angajamente de lungă durată.
- avansarea finanțelor moderne a însemnat că studiul bilanțurilor financiare și a costurilor de capital trebuie să fie mai dezvoltat indiferent de sursa acestora.
- neplăcerile financiare ale afacerii s-au agravat prin limitările politicilor de creditare, ratele dobânzilor mari, inflația, fluctuațiile schimburilor.
- creșterea la nivel global a întreprinderilor a contribuit la căutarea unor metode eficiente de analiză a situațiilor financiare și contabile din diferite țări.

Având la bază literatura de specialitate, recomandăm tehnica diagnosticului financiar în vederea aplicării metodei de analiză financiară. Pornind de la conceptul actului medical de a seta un diagnostic și pe urma a recomanda o schemă de tratament, diagnosticul financiar urmărește aceiași pași. Am evidențiat faptul că pe baza situațiilor financiare, considerate sursa de informație pentru diagnosticul financiar, urmărind să se răspundă la câteva întrebări esențiale din prisma creșterii, rentabilității, echilibrului și riscului, se poate crea imaginea fidelă a stării acesteia. Se pot identifica punctele slabe și punctele forte, dar mai ales să fie punctul de pornire pentru identificarea soluțiilor de remediere.

Diagnosticul financiar, care se bazează pe revizuirea financiară, funcționează similar și respectă următoarele obiective:

- încetarea defecțiunilor sau a factorilor nefavorabili în situația financiară și operațională a companiei;
- identificarea cauzelor problemelor existente sau potențiale ale companiei;
- elaborarea previziunilor pentru viitorul organizației și recomandarea măsurilor care trebuie luate pentru îmbunătățirea sau corectarea situației. (Stanciu, 2002)

Analiza din punct de vedere financiar necesită aplicarea unor interpretări ale situației companiei, pentru a identifica atuurile și limitele managementului, prin luarea în

considerare a riscului rezultat dintr-un scenariu de finanțare, istoricul, actualul și viitorul și strategiile de atenuare a riscurilor și utilizarea rezultatelor.

Obiectivele financiare de diagnostic sunt supuse intereselor de utilizare, iar funcția testului este adaptată formularului de diagnostic.

În ceea ce privește acționarii și membrii vieții corporative, la nivel de execuție și management, trebuie îndeplinite scopurile analizei finanțelor interne.

O contabilitate generală oferă detaliile necesare analizei financiare prin documente de sinteză, situații financiare anuale, pe baza unui serviciu care respectă specificațiile reglementărilor române, în conformitate cu Directiva IV, CEE și Standardul internațional de contabilitate. Documentele de sinteză sunt:

- bilanțul contabil;
- situația contului de profit și pierdere;
- situația capitalurilor proprii;
- situația fluxurilor de trezorerie;
- politicile contabile și notele explicative.

În subcapitolele patru și cinci am prezentat metodologia și procesul de implementare al analizei financiare. Diverse tipuri de analize se pot utiliza ca și metodă, precum analiza comparativă și analiza ratelor, în timpul procesului care include: colectarea datelor, evaluarea datelor și formularea diagnosticului financiar.

În următorul subcapitol am descris un studiu de caz efectuat utilizând analiza financiară, mai specific evoluția indicatorilor financiari ante și post accesării de surse nerambursabile înregistrată de un număr de firme din regiunea de Nord-Vest a țării. Importanța studiului are la baza identificarea impactului infuziei de capital în contextul crizei financiare. Rezultatele obținute indică faptul că finanțarea nerambursabilă a avut un impact pozitiv asupra afacerilor care au accesat fondurile sprijinind continuitatea acestora în perioada de criză.

Ultimul subcapitol prezintă un alt studiu de caz care vizează să sublinieze impactul atragerii de fonduri structurale asupra creșterii sumelor încasate de stat din contribuții

sociale. Evaluând datele colectate pe bază de chestionar, completat de firme care au accesat fonduri europene, am concluzionat că statul beneficiază într-o proporție semnificativă de creșterea volumului de contribuții sociale încasate, dar totodată cota contribuțiilor este un impediment în decizia potențialilor investitori de a porni sau extinde afaceri în România.

SINTEZĂ CAP.4. ANALIZA COST-BENEFICIU – METODĂ ÎN EVALUAREA UTILIZĂRII FONDURILOR STRUCTURALE

În acest capitol am prezentat, pornind de la literatura de specialitate, conceptul de analiză cost-beneficiu ca și metoda de evaluare a implementării proiectelor cu fonduri europene.

Economistul britanic, Alfred Marshall, a introdus unele concepte formale, care stau la baza ACB. Dezvoltarea practică a ACB a venit ca urmare a impulsului dat de către Actul Federal de Navigație din 1936. Acest act solicită din partea Corpului de Ingineri din SUA să realizeze proiecte pentru îmbunătățirea sistemului de căi navigabile atunci când beneficiile totale ale unui proiect depășesc costurile acestui proiect. Astfel, Corpul de Ingineri a creat metode sistematice pentru măsurarea acestor beneficii și costuri. Corpul de Ingineri a făcut acest lucru cu puțin ajutor sau chiar lipsa acestuia de la economiștii profesioniști. Abia aproximativ douăzeci de ani mai târziu, în 1950, economiștii au încercat să ofere un set riguros, consecvent de metode pentru măsurarea beneficiilor și a costurilor și de a decide dacă un proiect este fezabil. Unele aspecte tehnice ale ACB nu au fost rezolvate în totalitate până în prezent, dar fundamentele prezentate în continuare sunt bine stabilite. (Anthony E.Boardman, ș.a., 2012)

Principiile de bază după care se ghidează această metodă de analiză:

- unitate de măsură comună;
- evaluarea trebuie să reprezinte consumatorul sau producătorul;
- beneficiile se măsoară în funcție de alegerile de piață;
- beneficiile brute a unei creșteri de consum sunt într-o zonă aflată sub curba cererii;
- unele măsurători de beneficii necesită evaluarea vieții umane;
- ar trebui să implice o comparație între „cu” și „fără”;
- implică un domeniu anume de studiu;
- dubla contabilizare a beneficiilor sau costurilor trebuie evitată;
- determină criteriile de decizie pentru proiecte.

Din perspectiva Uniunii Europene am notat faptul că analiza cost-beneficiu implică o analiză: a contextului și a obiectivele proiectului, a opțiunilor și a fezabilității, financiară, economică și de risc.

În ultimul subcapitolul am prezentat un studiu de caz care scoate în evidență poziția regiunilor din România în clasamentul Uniunii Europene din punct de vedere al competitivității. Am propus măsurare competitivității pe baza relației cunoscute între PIB mediu pe locuitor, productivitatea muncii, gradul de ocupare a forței de muncă și cota populației apte de muncă. Concluziile studiului indică faptul că România este clasată ca una dintre ultimele țări din Europa pe baza competitivității regionale; șapte din cele opt regiuni românești incluse în indicele UE au obținut un scor sub 20 de puncte, două dintre ele punctând sub 10 puncte în ultimul indice emis.

SINTEZĂ CAP.5. ALTE METODE DE EVALUARE A FONDURILOR STRUCTURALE

În acest capitol am trecut în revistă alte metode de evaluare utilizate în analiza fondurilor structurale. Primul subcapitol descrie evoluția asupra perspectivei evaluării, accentuând faptul că managementul evaluării devine mai mult decât o cerință contractuală, acesta contribuind semnificativ la gestiunea informațiilor.

Unul dintre rolurile de bază ale Uniunii Europene este dezvoltarea socio-economică pe diferite nivele a țărilor membre, de la cetățeni la teritorii și sectoare. Demersul acestui tip de dezvoltare este ghidat de politica de coeziune a programelor europene. Deși programele se axează pe diferite ramuri cum ar fi dezvoltarea productivității și inovației în întreprinderile mici și mijlocii, dezvoltarea transportului și a infrastructurii mediului, regenerarea culturilor locale, integrarea grupurilor de minorități și diversificarea zonelor rurale, toate au nevoie de un proces de evaluare personalizat pentru a garanta succesul lor.

Comisia Europeană consideră că *evaluările urmăresc îmbunătățirea calității, eficacității și coerenței asistenței din fonduri și strategia și implementarea programelor operaționale în ceea ce privește problemele structurale specifice ale statelor membre și regiunilor în cauză, ținând seama de obiectivul de dezvoltare durabilă și legislației comunitare relevante privind impactul asupra mediului și evaluarea strategică de mediu* (Art. 47, Council Regulation no. 1083/2006).

Evaluarea trebuie să răspundă, indiferent de tipul de program, la următoarea întrebare: cum putem utiliza metode și abordări de evaluare pentru a îmbunătății oportunitățile, nivelul de prosperitate și calitatea vieții cetățenilor din cadrul Uniunii Europene?

Prin evaluarea personalizată înțelegem crearea unui sistem de metode și tehnici de evaluare care să ofere răspunsuri utile la întrebările esențiale ale părților interesate, fie că sunt manageri de proiect, legiuitori sau beneficiarilor.

Dezvoltarea socio-economică este foarte complexă și în ciuda faptului că există o bună planificare și un management performant pe parcursul derulării proiectului pot apărea

situații neprevăzute. Menirea evaluării este de a identifica posibilele impedimente și de a oferi soluții în timp util pentru a remedia aceste situații fără a influența negativ progresul proiectului.

O evaluare vizează un proiect, un program sau o strategie și în funcție de nivelul evaluării (Uniune, național sau regional, individual sau local) se pot aplica diverse metode. Printre aceste metode am menționat: sondajul de opinie, studiul de caz, modelele macroeconomice, analiza intrărilor și a ieșirilor, analiza cost-eficacitate, analiza multicriterială și meta-evaluarea.

În al treilea subcapitolul am trecut în revistă modelele macroeconomice precum:

- HERMIN – model care include: industria prelucrătoare, piața de servicii, agricultura și serviciile guvernamentale;
- Herom – care este varianta personalizată pentru economia românească a modelului Hermin, conceput pentru economii în curs de dezvoltare;
- RHOMOLO – care presupune că comportamentul agentului este influențat de încercarea de creștere a utilității și reducere a costurilor;
- E3ME – care este un model elaborat de Comisia Europeană utilizat pentru analiza politicilor și intervențiilor legate de indicatorii economici, energetici și de mediu.

SINTEZĂ CAP.6. ANALIZA IMPACTULUI FINANȚĂRILOR NERAMBURSABILE DIN FONDURI EUROPENE ASUPRA ECONOMIEI NAȚIONALE – *CONTRIBUȚIE PROPRIE*

Fondurile Structurale și de Coeziune au fost implementate de către Comisia Europeană cu scopul general de a echilibra statutul social-economic dintre Statele Membre. De la înființarea Uniunii Europene, reducerea disparităților a fost și din păcate încă mai este principală problemă a dezvoltării comunității europene. Acest lucru ne poate indica următoarele:

- un ritm de dezvoltare individual neunitar al Statelor Membre;
- o prioritizare deficitară a destinației fondurilor nerambursabile;
- o implementare mai puțin eficientă a proiectelor finanțate din fondurile europene;
- o competență redusă a autorităților în domeniu;
- o comunicare inefficientă cu potențiali beneficiari;
- un sistem îngreunat de implementare.

Impactul fondurilor nerambursabile este dificil de cuantificat. Literatura de specialitate ne indică faptul că există o multitudine de factori care influențează nivelul de atragere și implicit rezultatele fondurilor europene. Deși s-au făcut numeroase studii și analize ale acestui aspect, rezultatele sunt de multe ori contradictorii. La baza acestor studii sunt luate în vedere:

- statistici naționale și regionale care măsoară indicatori precum produsul intern brut, rata șomajului, numărul de locuri de muncă nou create, ocuparea forței de muncă;
- analize din puncte de vedere financiar și de cost-beneficiu;
- rezultate care au ca și sursă monitorizarea proiectelor implementate;
- modele macro-economice;
- anchete teritoriale.

Cu toate acestea, concluziile specialiștilor nu sunt similare. Acest lucru este determinat de mulți factori care influențează implementarea fondurilor, precum situația geopolitică, progresul tehnologic, diferențele culturale, strategia și obiectivele naționale.

Analiza utilizării fondurilor europene este relevantă în contextul în care dezvoltarea țării noastre depinde în mare măsură de gradul de absorbție a acestor fonduri. Principalul utilizator al analizei fondurilor europene trebuie să fie Guvernul României care prin deciziile ce urmează a fi luate să ducă la absorbția integrală a fondurilor acordate țării noastre.

O analiză eficientă permite evaluarea riscurilor și implicit prin deciziile luate se poate preveni diminuarea acestora în scopul maximizării eficienței utilizării fondurilor nerambursabile. Un diagnostic favorabil determină o gestiune eficientă a resurselor disponibile. O mai bună alocare a resurselor conduce la rezultate financiare mai bune. Informațiile generale privesc conjunctura economică în care se realizează analiza. Ignorarea sau diminuarea conjuncturii economice va duce la obținerea unor informații irelevante și evident la luarea unor decizii eronate. Analiza pornește de la documente care prezintă situația reală a utilizării fondurilor europene în țara noastră. Orice document care nu reprezintă realitatea poate influența negativ rezultatele, cu consecințele de rigoare. Metodele de analiză trebuie utilizate cu prudență. Frecvent metodele utilizate prezintă doar parțial informațiile utile în luarea deciziilor. În funcție de obiectivul strategic metodele de analiză utilizate se ajustează la situațiile întâlnite în practică.

Evaluarea beneficiilor și a costurilor utilizării fondurilor europene trebuie să reflecte preferințele derivate din alegerile făcute. Valoarea timpului ar trebui să fie cea pe care publicul o descoperă în urma alegerilor care implică compromisuri între timp și bani. În cazul în care valoarea la zi a profiturilor depășește valoarea la zi a costurilor atunci proiectul este util. Acest lucru este echivalent cu condiția că beneficiul net să fie pozitiv.

O altă condiție este ca raportul dintre valoarea actuală a beneficiilor și valoarea actuală a costurilor să fie mai mare decât unu. În cazul în care există mai multe proiecte care se exclud reciproc, care au o valoare netă actuală pozitivă atunci trebuie să existe o analiză mai aprofundată. Din setul de proiecte care se exclud reciproc cel care ar trebui să fie selectat este cel cu cea mai mare valoare netă actuală.

Analiza contextului și obiectivele proiectului are în vedere obiectivele propuse a fi atinse cu ajutorul investiției, dar și contextul social-economic la care se raportează

proiectul în cauză. Se urmărește corelarea obiectivelor și priorităților la nivel de proiect cu cele ale Programului Operațional în care este inclus, Cadrul Național Strategic de Referință și cu cele ale fondurilor Uniunii Europene.

Analiza opțiunilor și fezabilității urmărește nivelul de necesitate a proiectului în contextul local. Nu trebuie să existe nici un tip de constrângeri (fizice, sociale, sau instituționale) și să se identifice o cerere de servicii adecvată pe termen lung. De asemenea, acest tip de analiză se focusează și ca *„tehnologia corespunzătoare este disponibilă, că rata de utilizare a infrastructurii sau instalațiilor nu va furniza o capacitate de rezervă în exces, că vor fi disponibili angajați calificați și manageri, că există o justificare a proiectului față de opțiunile alternative”* (Comisia Europeană, 2008).

Analiza din punct de vedere financiar a utilizării fondurilor europene completată cu o strategie bine fundamentată de stabilire a riscului prezentat de solicitanții de asemenea fonduri poate asigura utilizarea eficientă a acestora și poate permite astfel apropierea economică a României de statele dezvoltate din Uniunea Europeană.

În ceea ce privește impactul fondurilor nerambursabile în România, majoritatea analizelor indică o gestionare deficitară a acestora. Cu o rată de absorbție mică, sistem îngreunat de birocrație și o capacitate redusă a antreprenorilor de implementare a proiectelor, România nu a profitat în cea mai mare măsură de disponibilul financiar pus la dispoziție. Deși programele operaționale dezvoltate la nivel național oferă o gamă largă de posibilități cu privire la domeniile de finanțare, cazurile de bune practici sunt în număr redus față de alte țări europene din regiune.

În analiza prezentată în acest capitol ne propunem să identificăm dificultățile care stau la bază nivelului de atragere redus a finanțării europene și să formulăm recomandări pentru soluționarea acestora. Pentru o vizibilitate mai bună în ceea ce privește evoluția impactului Fondurilor Structurale și de Coeziune, luăm în vedere cele două perioade ale programelor, respectiv 2007 până în 2013 și 2014 până în 2020.

Preliminar analizei, am menționat importanța evaluării impactului atragerii de fonduri europene în determinarea nivelului de dezvoltare al economiei românești. Totodată, am

relevat faptul că o astfel de analiză este foarte dificil de efectuat. Diferențele dintre rezultatele obținute de specialiști în domeniu depind foarte multe de metodele de analiză alese. Mai mult decât atât, studiile în domeniul ne indică existența a altor numeroși factori care influențează rezultatele cum ar fi diferențele dintre abordările culturale și geo-politice la nivel național ale fiecărei țări membre UE.

În primul subcapitol am efectuat o analiză econometrică a impactului finanțării europene în România. În acest sens, am ales modelul regresiei liniare ca și metodă de evaluare a gradului de influență al sumelor rambursate de către Uniunea Europeană asupra Produsul Intern Brut. Perioada vizată de evaluare a fost 2007 – 2019. Verificarea datelor a fost făcută prin utilizarea testului de staționaritate și de cauzalitate. Conform rezultatelor, am concluzionat că efectul pozitiv al infuziei fondurilor nerambursabile s-a făcut simțit doar în a doua perioadă de programare, indicând o performanță redusă în ceea ce privește accesarea acestor resurse.

Am continuat analiza cu o anchetă cu privire la evaluarea impactului obiectivelor politicii de coeziune. Datele au fost colectate cu ajutorul unui chestionar care cuprinde 18 întrebări formulate cu scopul de a solicita informațiile generale cu privire la Fondurile Structurale și de Coeziune, evoluția acestora de la o perioadă de programare la alta, colaborarea dintre beneficiari, consultanți și autoritățile competente, perspectiva asupra accesabilității resurselor nerambursabile și impactul acestora până în prezent. Grupul țintă a fost reprezentat de consultanți autorizați în gestionarea proiectelor cu fonduri nerambursabile.

Pentru a atinge scopurile cercetării am formulat șase ipoteze care reflectă impactul atragerii de fonduri europene și factorii determinanți ai acestuia. Datele rezultate din completarea chestionarului au fost introduse, prelucrate și analizate statistic cu ajutorul programelor SPSS (Statistical Package for Social Sciences) și EViews.

În vederea validării ipotezelor am testat existența corelației dintre variabilele dependente și variabila independentă, identificate pe baza datelor colectate și a ipotezelor formulate. Am concluzionat validitatea a patru dintre cele șase ipoteze setate pentru această cercetare.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

Importanța creării fondurilor comunitare pentru sprijinirea țărilor mai puțin dezvoltate este reprezentată prin Politica de Coeziune. Prin extinderea Uniunii Europene au apărut state care nu se ridicau la nivelul de dezvoltare al membrilor inițial din UE.

Politica de coeziune are ca obiectiv introducerea instrumentelor de eliminare a disparităților dintre țările europene membre ale Uniunii. De regulă, autoritățile guvernamentale consideră capacitatea de absorbție ca o resursă strict financiară fără a ține seama de partea calitativă a utilizării acestor fonduri.

Unele decalaje există și după ce au fost luate măsuri la nivel de regiune, finanțate din bani europeni. În această situație ori gradul de absorbție nu a fost suficient ori diferențele pur și simplu nu pot fi eliminate. Statele Membre au rolul să monitorizeze progresele realizate și necesitățile neacoperite.

După anul 2012 Comisia Europeană a decis întreruperea plăților pe o perioadă limitată pentru cinci programe din șapte care vizau domeniile de dezvoltare regională, mediu, competitivitate, transport și resurse umane. Acest lucru s-a datorat identificării unor serii de nereguli cu privire la utilizarea fondurilor accesate.

Efectele Politicii de Coeziune se concretizează prin impactul avut asupra dezvoltării unui stat membru. Măsurarea impactului nu este o analiză simplă deoarece factorii de influență sunt multipli. Rezultatele pozitive ale implementării nu sunt vizibile în timp real, ci după o perioadă semnificativă.

Literatura de specialitate din domeniu pune la dispoziție o gamă variată de lucrări care abordează tema evaluării fondurilor structurale. În urma cercetării bibliografice putem afirma următoarele concluzii:

- există numeroase metode și tehnici de evaluare puse la dispoziție;
- managerul de proiect și părțile implicate în evaluare beneficiază de un grad ridicat de libertate privind alegerea metodei de evaluare; acest lucru poate fi considerat și un dezavantaj deoarece de multe ori nu sunt alese cele mai eficiente

metode de evaluare, astfel că unele date suferă alterații dacă se utilizează metode diferite de evaluare;

- studiile de specialitate în domeniu au demonstrat la rândul lor că în funcție de metodologia utilizată rezultatele unei analize pe aceeași temă pot să fie uneori diferite;
- experții financiară subliniază faptul că nu doar valoarea sumei contractată este semnificativă în evaluarea impactului, ci și modul pro-dezvoltare în care aceasta a fost utilizată.

Rezultatele cercetării bazate pe chestionarul completat de firmele de consultanță în domeniu indică următoarele aspecte:

- implicare și transmiterea informațiilor din partea autorităților competente are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare;
- dificultatea procesului de accesare a resurselor financiare nerambursabile are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune și nu depinde de regiunea de dezvoltare;
- nivelul de competență redus al autorităților naționale are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune în funcție de regiunea de dezvoltare;
- disponibilitatea resurselor financiare ale potențialilor beneficiari de fonduri nerambursabile are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune și nu depinde de regiunea de dezvoltare;
- ponderea inițiativelor fezabile ale antreprenorilor are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare;
- capacitatea managerială a întreprinzătorilor are o influență negativă asupra ratei de absorbția a fondurilor structurale și de coeziune indiferent de regiunea de dezvoltare.

Propunerile și recomandările în urma cercetării sunt:

- creșterea nivelului de informatizarea a procesului de accesare a fondurilor nerambursabile;

- o strategie mai eficientă de informare a potențialilor beneficiari;
- analizarea proiectelor de către experți în domeniul de activitate a firmei care solicită finanțarea; eșecul multor proiecte (după cum am văzut și în studiul nostru) se datorează documentării făcute de către firmele de consultanță în favoarea beneficiarului fără să-și asume riscul că realitatea situației poate priva beneficiarul de succesul implementării proiectului;
- colectarea datelor într-o bază de date comună care să reflecte stadiul proiectelor și indicatorilor cu o periodicitate prestabilită; există neconcordanțe între informațiile despre beneficiari publicate de fiecare organism abilitat în domeniu;
- reducerea procentului de cofinanțare pentru a încuraja accesarea;
- evaluarea proiectelor după un set de indicatori economici și financiari care să scoată în evidență impactul efectiv al unui proiect; statistica nu este edificatoare deoarece fiecare beneficiar este un caz specific; introducerea acestor rezultate într-o bază de date comună și actualizarea ei constantă este singurul mod în care vom putea analiza impactul în mod concret;
- în vederea creșterii motivației pentru accesarea resurselor financiare nerambursabile, recomandăm analiza posibilității de a acorda facilități fiscale pentru întreprinderile mici și mijlocii care activează în domenii pentru care există cerere, dar nu există ofertă;
- asigurarea într-o măsură rezonabilă a stabilității legislative.

Statistic vorbind studiul de față ne arată că peste 60% din beneficiarii fondurilor nerambursabile au implementat cu succes proiectul, iar efectele au fost pozitive: creșterea cifrei de afaceri, creșterea profitului, creșterea numărului de salariați, creșterea productivității muncii, dar acest procent nu se poate aplica global. Atât beneficiarii cât și proiectul au caracteristici individuale, astfel că și rezultatele sunt pe măsură.

Cercetarea efectuată a fost limitată din cauza:

- interesului redus al grupului țintă pentru completarea chestionarului, rezultând într-o rată de răspuns scăzută;
- neactualizării bazelor de date cu firmele de consultanță înscrise la Agențiile de Dezvoltare, unele noi nu au fost înscrise și altele, care nu mai activează în domeniul, nu au fost eliminate;

- lipsa actualizării sincronizate a indicatorilor macroeconomici;
- subiectivitatea relativă a instrumentelor de anchetă utilizate în cercetare.

Bibliografie

Cărți de specialitate:

1. Allen, D., (2000), *Cohesion and Structural Adjustment*, In Policymaking in the European Union, edited by Helen Wallace and William Wallace, 209–33, Oxford: Oxford University Press;
2. Bache, I., (1998), *The Politics of European Union Regional Policy: Multi-Level Governance or Flexible Gatekeeping?*, Sheffield, Sheffield Academic Press;
3. Bähr, C., (2008), *How does sub-national autonomy affect the effectiveness of Structural Funds?*, *Kyklos*, 61(1), p. 3–18;
4. Baun, M. & Dan M., (2014), *Cohesion Policy in the European Union*, London: Palgrave;
5. Bătrânceanu, I., (2007), *Analiza financiară a entității economice*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca;
6. Boardman, A.E. & Greenberg, D.H. & Vining, A.R. & Weimer, D.L., (2012), *Cost-benefit analysis-Concepts and Practice*, Pearson Education;
7. Brammert, W. & Akkizidis, I. & Breymann, W. & Rustmann, M., (2009), *Unified Financial Analysis: The Missing Links of Finance*, Ed. John Wiley & Sons, United Kingdom;
8. Briggs, S., Petersone, B. și Smits, K., (2006), *Manual de metode folosite în planificarea politicilor publice și evaluarea impactului*, Secretariatul General al Guvernului României, București;
9. Burja, C., (2006), *Analiza poziției financiare reale a firmei*, Universitatea “ 1 Decembrie 1918”, Alba Iulia;
10. Deaconu A., & colaboratori, (2004), *Factorul uman și performanțele organizației*, Editura Economică, București;

Articole de specialitate

1. Aiginger, K., & Bärenthaler-Sieber, S. & Vogel, J., (2013), *Competitiveness under new perspectives*, Europe Working Paper, p.44;
2. Albușescu, C.T. & Goyeau, D., (2013), *EU funds absorption rate and the economic growth*, *Timisoara Journal of Economics and Business*, 6(20), p. 153-170;
3. Barro, R. & Sala-i-Martin, X., (1992), *Convergence*, *J Polit Econ*, issue 100(2), p. 223–251;
4. Blundell, R.W. & Bond, S.R., (1998), *Initial Conditions and Moment Restrictions in Dynamic Panel Data Models*, *Journal of Econometrics*, 87(1), p. 115-143;
5. Pavel, R., (2013), *Evaluarea – rol și metode abordate în analiza și programarea utilizării Fondurilor Structurale*, *Revista Transilvană de Științe Administrative* 1(32)/2013, pp. 83-105;
6. Pereira, A. M., (1997), *Development Policies in the EU: An International Comparison*, *Review of Development Economics*, Vol. 1 (2), p. 219-235;
7. Pop A.D. (2016), *The influence of social contributions on the economic growth*, *Analele Universității Oradea, Științe Economice* ediția XXIX, Ed. Universității Oradea, p. 397-402;
8. Pop A.D. (2016), *The use of structural funds in overcoming the economic crisis*, *Revista Tinerilor Economisti* ediția XII, Ed. Universitaria, p.15-22;
9. Pop A.D. (2020), *EU funding – a positive impact on the GDP?*, *Analele Universității Oradea, Științe Economice* ediția XXIX, Ed. Universității Oradea, în curs de publicare;
10. Puigcerver-Peñalver, M., (2007), *The Impact of Structural Funds Policy on European Regions Growth. A Theoretical and Empirical Approach*, *European Journal of Comparative Economics*, Vol. 4 (2), p. 179-208;
11. Puigcerver-Peñalver, M.C., (2007), *The Impact of Structural Funds Policy on European Region's Growth. A Theoretical and Empirical Approach*, *The European Journal of Comparative Economics*, 4, p. 179-208.
12. Ramajo, J. & Márquez, M. & Hewings, G. & Salinas, M., (2008), *Spatial Heterogeneity and Interregional Spillovers in the European Union: Do Cohesion Policies Encourage Convergence Across Regions?*, *European Economic Review*, 52, p. 551-567;
13. *Raport anual România 2014*, Societatea academică din România, București;
14. Rodríguez-Pose, A. & Garcilazo, E., (2015), *Quality of government and the returns of investment: Examining the impact of cohesion expenditure in European regions*, *Regional Studies*, 49 (8), p. 1274–1290.
15. Rodríguez-Pose, A. and Fratesi, U., (2004) *Between development and social policies: The impact of European Structural Funds in Objective1 regions*. *Regional Studies*, 38(1):97– 113.
16. Roman, D.L., (2009), *Regards About Evolution Of Social Assistance Expenditure During Financial Crisis*, *Theoretical and Applied Economics* vol. 12, p. 541;
17. Ručinská, S. & Ručinský, R., (2007), *Factorii competitivității regionale*, Universitatea Tehnică din Košice, Facultatea de Economie a II-a conferință central-europeană în științe regionale – CERS,

disponibil

la

https://www.researchgate.net/publication/228452752_Factors_of_regional_competitiveness
accesat la 15/09/2017;

18. Stoian, A., (2011), *A Retrospective Approach on Government Response to Increasing Public Debt: Empirical Evidence for European Countries*, Centro de Investigação em Gest o e Economia Workingpaper no. 15;
19. Stufflebeam, L.D., (2001), *The Metaevaluation Imperative*, American Journal of Evaluation, vol. 22, nr. 2
20. Sutcliffe, J.B., (2000), *The 1999 reform of the structural regulations: multi-level governance or renationalization?*, Journal of European Public Policy, 7 (2), p. 290–309;
21. Ștefănescu, A. & Mocanu M. & Țurlea, E., (2011), *Participatory Governance In The Public Healthcare Systems Of The Scandinavian And Baltic Countries*, The Annals of the University of Oradea, Economic Sciences vol. 2/2011;
22. Teodoru M.C, **Pop A.D.**, (2019), Study on the classification of the development regions of Romania using the European Regional Competitiveness Index, Proceedings of the 6th International Conference „Regional Sustainable Development-through Competitiveness, innovation and human capital ”, Editura Risoprint, Cluj-Npoca, p.104-112.
23. Working Paper, European Policies Research Centre, University of Strathclyde, January;
24. Wostner, P. & Šlander, S., (2009), *The effectiveness of EU Cohesion Policy revisited: are EU Funds really additional?*, European Policies Research Centre;
25. Zaman, Gh. & Georgescu, G., (2009) *The impact of global crisis on Romania’s economic development*, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 11(2);

Site-uri Internet

1. <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>
2. <https://ec.europa.eu/>
3. <http://www.nord-vest.ro;>
4. <http://www.cnp.ro/ro/prognoze> ;
5. www.poaat.ro;
6. www.fonduriadministratie.ro;
7. www.inforegio.ro
8. www.ampeste.ro
9. www.pndr.ro
10. <http://mfe.gov.ro/programe/autoritati-de-management/am-poc/>